

УДК 342.951:796](477)
DOI <https://doi.org/10.15421/392200>

Моргунов О. А.,
*доктор юридичних наук, доцент,
декан факультету № 3
Харківського національного університету внутрішніх справ*

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ СФЕРИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

ADMINISTRATIVE AND LEGAL REGULATION OF PUBLIC ADMINISTRATION IN THE FIELD OF PHYSICAL CULTURE

У статті досліджено адміністративно-правове регулювання державного управління у сфері фізичної культури. Визначено, що адміністративно-правове регулювання державного управління фізичною культурою слід визначати як сукупність адміністративно-правових норм та інших адміністративно-правових засобів, за допомогою яких здійснюється закріплення, впорядкування, захист відносин за участю суб'єктів владних повноважень у цих сфері в інтересах людини, суспільства і держави через механізм адміністративно-правового регулювання. Провідне місце в правовому регулюванні сфер фізичної культури і спорту належить нормам адміністративного права, які становлять основу державного управління цими сферами, визначаючи статус державного управління, принципи, основи, форми і методи їх здійснення. Також адміністративно-правове регулювання має місце з метою регулювання відносин у сферах фізичної культури та спорту за участю суб'єктів владних повноважень щодо захисту прав і свобод особи, притягнення до адміністративної відповідальності, запобігання та протидії корупції у цих сферах. Під адміністративно-правовим регулюванням державного управління фізичною культурою можна розуміти сукупність адміністративно-правових норм та інших адміністративно-правових засобів, що закріплюють, впорядковують, охороняють відносини за участю суб'єктів владних повноважень у цих сферах в інтересах людини, закріплюють, упорядковують, охороняють відносини суспільства і держави через механізм адміністративно-правового регулювання, що забезпечує здійснення адміністративно-правового регулювання у правовій поведінці учасників адміністративних відносин на основі сприйняття та подальшого відображення у суспільно значущій діяльності у формах дотримання та застосування адміністративних-правових норм.

Ключові слова: *адміністративно-правове регулювання, фізична культура, спорт, публічне адміністрування, Україна.*

The purpose of the article is to study the administrative and legal regulation of public administration in the field of physical culture. The article examines the administrative and legal regulation of public administration in the field of physical culture. It is determined that the administrative and legal regulation of public administration of physical culture should be defined as a set of administrative and legal norms and other administrative and legal means by which to consolidate, streamline, protect relations with the participation of subjects of power in these areas in the interests of man, society and the state through the mechanism of administrative and legal regulation. The leading place in the legal regulation of the spheres of physical culture and sports belongs to the norms of administrative law, which form the basis of public administration of these spheres, determining the status of public administration, principles, bases, forms and methods of their official activity, priorities and ways of forming state policy. physical culture and sports, means and procedures for its implementation, regulate control and supervision in these areas. Also, administrative and legal regulation takes place to regulate relations in the fields of physical culture and sports with the participation of subjects of power to protect the rights and freedoms of individuals and their groups, bring to administrative responsibility, prevent and combat corruption in these areas. Administrative and legal regulation of public administration of physical culture can be understood as a set of administrative and legal norms and other administrative and legal means that consolidate, streamline, protect relations with the participation of subjects of power in these areas in the interests of man, society and state through the mechanism administrative and legal regulation, which ensures the implementation of administrative and legal regulation in the legal behavior of participants in administrative relations on the basis of perception and subsequent reflection in socially significant activities in the forms of compliance and application of administrative norms.

Key words: *administrative and legal regulation, physical culture, sports, public administration, Ukraine.*

Постановка проблеми. Адміністративно-правове регулювання публічного адміністрування сфер фізичної культури можна розуміти як сукупність адміністративно-правових норм та інших адміністративно-правових засобів, що закріплюють, впорядковують, охороняють відносини за участю суб'єктів владних повноважень у вказаних сферах в інтересах людини, суспільства та держави через механізм адміністративно-правового регулювання, який забезпечує втілення адміністративно-правового регулювання у правовій поведінці учасників адміністративних правовідносин на основі сприйняття та наступного відображення у соціально значущій діяльності у формах дотримання та застосування адміністративних норм [1, с. 134–135, 2, с. 153–154].

Стан дослідження проблеми. Загальним питанням публічного адміністрування, зокрема у сфері фізичної культури і спорту в Україні, присвятили свої роботи: В.Б. Авер'янов, О.Ф. Андрійко, В.Б. Антонюк, О.М. Бандурка, О.І. Беспалова, Ю.П. Битяк, В.М. Гаращук, О.П. Гетманець, С.М. Гусаров, О.В. Джафарова, О.Ю. Дрозд, М.М. Долгополова, В.В. Карпенко, Ю.В. Ковбасюк, Г.І. Ковтун, Л.В. Козлова, Т.О. Коломоєць, В.К. Колпаков, А.Т. Комзюк, О.В. Кузьменко, О.І. Миколенко, Р.С. Мельник, О.М. Музичук, Н.Р. Нижник, А.Ю. Олійник, Н.М. Оніщенко, О.В. Орлова, Н.М. Пархоменко, С.П. Погребняк, В.Ф. Погорілко, А.І. Рибак, О.Ю. Салманова, О.Ю. Синявська, В.В. Сокурченко, І.Д. Пастух, І.М. Пахомов, В.В. Чулак, Р.В. Шаповал, О.С. Юнін та ін. Питання адміністративно-правового регулювання публічного адміністрування у сфері фізичної культури і спорту у працях попередників-адміністративістів висвітлені фрагментарно, окремі питання залишилися без уваги, що підкреслює доцільність та актуальність наукового пошуку із вказаних питань.

Метою статті є дослідження адміністративно-правового регулювання публічного адміністрування сфери фізичної культури.

Виклад основного матеріалу. Адміністративно-правове регулювання публічного адміністрування сфери фізичної культури охоплює складники, які на основі структурно-функціонального аналізу поділяють на блоки. О.М. Резнік елементами адміністративно-правового регу-

лювання називає адміністративно-правові норми; методи, засоби, типи адміністративно-правового регулювання загалом, а оціночним критерієм адміністративно-правового регулювання є ефективність [3, с. 89]. При цьому структурно-функціональний аналіз вказаних складників дозволяє виділити структурні елементи адміністративно-правового регулювання та його функціональні компоненти [2, с. 154, 4, с. 13].

Методи як способи та засоби адміністративно-правового регулювання можуть бути визначені складовими частинами структурного блоку, враховуючи позначення механізму адміністративно-правового регулювання сукупністю правових засобів [4, с. 13]. Але тоді значення має не тільки шлях досягнення мети, але і форма як зовнішнє вираження адміністративно-правового регулювання.

Щодо типів адміністративно-правового регулювання, то відповідна характеристика є результатом класифікації та до складників механізму не відноситься, вказуючи на відмінності окремих видів адміністративно-правового регулювання.

Таким чином, органічними складниками механізму адміністративно-правового регулювання публічного адміністрування сфер фізичної культури та спорту є підстави визначати норми права, акти його реалізації, форми та методи, правові відносини. До функціональних складників доцільно віднести юридичні факти, правову свідомість, акти тлумачення права, акти застосування норм права [1, с. 133–134, 3, с. 89]

Насамперед це норми, якими визначаються компетенція і повноваження, порядок та підстави їх реалізації, форми та методи діяльності Міністерства молоді і спорту України, Департаменту фізичної культури і Департаменту олімпійського спорту, Комітету з фізичного виховання та спорту МОН України та інших суб'єктів публічного адміністрування сфер фізичної культури та спорту [5, с. 88–89]. Це Закони України «Про центральні органи виконавчої влади від 17.03.2011 р. № 3166-VI [6], «Про ліцензування певних видів господарської діяльності України» від 02.03.2015 р. № 222-VIII [7], «Про адміністративні послуги» від 06.09.2012 р. № 5203-VI [8], «Про електронні документи та електронний документообіг» від 22.05.2003 р. № 851-IV [9]

та ін. До підзаконних актів вказаної спрямованості як частини правового забезпечення публічного адміністрування сфер фізичної культури та спорту в Україні відносимо Постанову Кабінету Міністрів України «Про затвердження вимог до підготовки технологічної картки адміністративної послуги» від 30.01.2013 р. № 44 [10], Положення про Міністерство молоді та спорту України, затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 02.07.2014 р. № 220 [11], Положення про визначення рейтингу за напрямом «спорт ветеранів» з олімпійських та неолімпійських видів спорту в Україні, затверджене Наказом Мінмолодьспорту України від 22.10.2018 року № 4833 [12], Положення про управління спортом департаментів молоді та спорту міських та обласних державних адміністрацій та інші.

Їх, наприклад, включає Концепція Державної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на період до 2020 року [12]. Указом Президента України від 9 лютого 2016 року № 42/2016 затверджена Національна стратегія з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація» [13, с. 172, 14]. Однак спеціалізовані щодо сфер фізичної культури та спорту норми не вичерпують програмних положень як основи публічного адміністрування у сфері фізичної культури і спорту.

Досліджуючи шляхи розвитку публічного адміністрування у сферах фізичної культури та спорту, не можна поза увагою залишити Стратегію реформування державного управління в Україні на період до 2021 року [14] та Стратегію реформування системи управління державними фінансами на 2017–2020 роки [15], які визначають основні засади та шляхи трансформації державного управління в країні загалом. Аналіз вказаних програмних норм дозволяє дійти висновку, що реформа державного управління у вказаних актах визначається одним із пріоритетів держави на шляху поглиблення європейської інтеграції задля досягнення мети набуття членства в ЄС. Цілком логічним є висновок про те, що і програми більш загальної спрямованості включають положення щодо необхідності та напрямів реформування державного управління. Серед таких актів мож-

ливо відзначити Стратегію сталого розвитку «Україна-2020» [16], Програму діяльності уряду [17], Середньостроковий план пріоритетних дій уряду до 2020 року [18], План заходів з імплементації Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, на 2014–2017 роки [19] та інші програмні нормативно-правові акти.

Аналізуючи наведений зв'язок програмних актів, бачимо, що від загальних програмних актів іде конкретизація напрямів розвитку та вдосконалення публічного адміністрування сфер фізичної культури та спорту [20, с. 98–99]. Водночас практика розроблення та прийняття програмних норм щодо публічного адміністрування стикається з недосконалістю програмно-цільових актів, що не дозволяє описаним перевагам вплинути на поліпшення управління вказаними сферами.

Так, системним недоліком програмних актів із питань публічного адміністрування є відсутність чіткого визначення джерел та обсягів фінансування. Експерти SIGMA з цього приводу констатують, що стратегія реформування державного управління не включає орієнтовний обсяг видатків на реалізацію конкретних заходів реформи або джерела їх фінансування [21, с. 8].

Отже, провідне місце у правовому забезпеченні сфер фізичної культури і спорту належить нормам адміністративного права, які становлять основу публічного адміністрування вказаних сфер. Продовжуючи аналіз адміністративно-правового забезпечення публічного адміністрування у сфері фізичної культури і спорту, зупинимось на тому, що роль та значення адміністративного права в механізмі правового регулювання відносин сфер фізичної культури та спорту не обмежується правовим забезпеченням публічного адміністрування.

Наприклад, у взаємодії професійних спортсменів зі спортивними клубами та федераціями часто нехтуються права професійних спортсменів, оскільки, як правило, саме вони є слабшою ланкою в цих відносинах, отже, потребують правового захисту [20, с. 99]. Непоодинокими є випадки підкупу старших або головних тренерів з метою включення в основний склад команди того чи іншого спортсмена; несправедливий

розподіл між спортсменами рейтингових змагань для їх відбору до основного складу національних збірних команд; підкуп суддів і несправедливе суддівство змагань; договірні матчі, поединки, зустрічі для досягнення будь-якого результату, незалежно від причин змови [22, с. 74–75]. Це означає, що правове забезпечення відносин сфер фізичної культури та спорту охоплює питання захисту професійних спортсменів, встановлення відповідальності за порушення норм права у вказаних сферах, які вирішуються, серед інших норм, нормами адміністративного права, як щодо статусу суб'єктів захисту, його форм, методів тощо, так і в аспекті визначення підстав та порядку захисту, відповідальності. Як вказує В.Б. Авер'янов, адміністративне право за своїм глибинним призначенням має визначатися як «право забезпечення і захисту прав людини». У цьому сутність усієї трансформації теорії і практики українського адміністративного права на сучасному етапі [23, с. 67].

Щодо відповідальності, то нині розвиток спортивного права створює всі необхідні передумови для виокремлення спеціальної юридичної відповідальності – «спортивно-змагальної» [24], що не впливає на застосування вже виділених та законодавчо оформлених видів [25, с. 60], за такі порушення, як нецільове використання бюджетних коштів, виділених на реалізацію державних спортивних програм чи на організацію спортивних зборів спортсменів, оренда спортивних об'єктів майже задарма, списання спортивного інвентарю та активів спортивних об'єктів під час реорганізації чи ліквідації спортивних об'єктів, численні маніпуляції коштами під час будівництва спортивних майданчиків тощо [26, с. 8]. У межах цього дослідження значення має той факт, що адміністративно-правове забезпечення відносин у сфері фізичної культури і спорту включає встановлення відповідальності та визначення тих дій чи бездіяльності суб'єктів чи об'єктів управлінської системи, які становлять склади адміністративних проступків у сферах фізичної культури та спорту, а також санкції за вчинення правопорушень, підстави та порядок притягнення до цього виду юридичної відповідальності.

У цьому контексті зауважимо, що застосування вказаної норми стикається на практиці

з труднощами [25, с. 60–61]. По-перше, хоча гральний бізнес в Україні законодавчо заборонений [27], тим не менш через проведення лотерей фактично функціонують букмекерські контори, які приймають ставки на спорт. По-друге, на практиці існують випадки, коли зацікавлені сторони офіційного спортивного змагання, в якому вони беруть участь, роблять ставки на спорт через інших осіб. І описаний зв'язок вкрай важко довести.

Це утруднює практику притягнення до адміністративної відповідальності та застосування ст. 172-9-1 Кодексу України про адміністративні правопорушення [28] у тому вигляді, що приватні суб'єкти шляхом отримання ліцензії на законних підставах проводять лотереї, переможці в яких визначаються залежно від вгадування результатів випадкових подій у різних видах професійних та (чи) аматорських змагань, що включені до опублікованої програми тиражу лотереї [29]. І ці приватні суб'єкти фактично пов'язані із зацікавленими сторонами офіційного спортивного змагання, в якому вони беруть участь (спортсменами, особами допоміжного спортивного персоналу, які беруть безпосередню участь у спортивному змаганні, посадовими особами у сфері спорту). Однак для того, щоб довести зв'язок зацікавленої сторони та організатора лотереї, підстав замало, що впливає на брак підстав для притягнення до адміністративної відповідальності таких суб'єктів, як центральні органи виконавчої влади, що забезпечують формування і реалізують державну політику у сфері фізичної культури і спорту, їхні керівники; спортивні федерації, Національний олімпійський комітет України, Спортивний комітет України, інші спортивні організації, їхні підрозділи і посадові особи, до компетенції яких належать організація та забезпечення проведення офіційних спортивних змагань і визначення результатів цих змагань, проведення відповідних перевірок і прийняття рішень за їх наслідками; посадова особа у сфері спорту – власник, акціонер, керівник чи працівник юридичної особи, яка організовує і сприяє спортивним змаганням, а також особи, уповноважені на проведення офіційного спортивного змагання; керівники і працівники міжнародної спортивної організації, інших компетентних спортивних організацій,

що визнають змагання [30, с. 73]. Означену проблему доцільно вирішувати комплексно.

Її вирішенню сприятимуть розроблення та прийняття Закону «Про букмекерську діяльність в Україні», а також внесення змін до Закону України «Про державні лотереї в Україні» від 06.09.2012 № 5204-VI [31].

Окремий закон спрямовано на запобігання впливу на результати офіційних спортивних змагань корупційних правопорушень та порушень, пов'язаних із корупцією у сфері спорту. А саме Закон України «Про запобігання впливу корупційних правопорушень на результати офіційних спортивних змагань» від 03.11.2015 р. № 743-VIII [32] визначає засади, особливості суб'єктів і заходів запобігання та виявлення зазначених порушень і усунення їх наслідків, а також відповідальність за них. Як вказує С.Ф. Денисов, «глибоко враженими корупцією прийнято вважати правоохоронну сферу, освіту та медицину, однак це соціально негативне явище охоплює набагато ширше коло відносин. Сфера фізичної культури та спорту не є винятком. Будучи галуззю, яка охоплює досить обмежене коло осіб і не привертає стільки соціальної уваги, як освіта та медицина, вона стає більш вразливою для шахраїв, викрадачів державного чи комунального майна, недобросовісних очільників тих чи інших спортивних відомств і об'єктів та інших правопорушників» [26, с. 4–5, 20, с. 98, 34, 35, с. 133].

Висновки. Враховуючи викладене, доцільно висновку, що провідне місце у правовому регулюванні сфер фізичної культури і спорту належить нормам адміністративного права, які становлять основу публічного адміністрування вказаних сфер, визначаючи статус суб'єктів публічного адміністрування, принципи, підстави, форми і методи їхньої службової діяльності, пріоритети та шляхи формування державної політики в галузях фізичної культури і спорту, засоби та процедури її впровадження, регулюють контроль та нагляд у вказаних сферах. Також адміністративно-правове регулювання має місце для регламентації відносин у сферах фізичної культури та спорту за участю суб'єктів владних повноважень щодо захисту прав і свобод осіб та їх груп, притягнення до адміністративної відповідальності, запобігання та протидії корупції у вказаних сферах.

Механізм адміністративно-правового регулювання, об'єднуючи органічну (норми права, акти його реалізації, форми, методи, правові відносини) та функціональну (юридичні факти, правова свідомість, акти тлумачення права, акти застосування норм права) складові частини, забезпечує втілення адміністративно-правового регулювання у правовій поведінці учасників адміністративних правовідносин на основі сприйняття та наступного відображення у соціально значущій діяльності адміністративних норм у формах дотримання та застосування [1, с. 134–135].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Моргунов О.А. Поняття та механізм адміністративно-правового регулювання публічного адміністрування сфер фізичної культури і спорту. Південноукраїнський правничий часопис. 2019. № 4. С. 131–135.
2. Рибалка Н.О., Балабан С. М. Концептуальні засади визначення ефективності адміністративно-правового регулювання: міждисциплінарний підхід. Науковий часопис Національної академії прокуратури України. 2014. № 1. С. 147–159.
3. Резнік О.М. Адміністративно-правове регулювання діяльності правоохоронних органів із забезпечення фінансово-економічної безпеки України. Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Юридичні науки. 2018. Т. 29 (68), № 2. С. 88–94.
4. Адміністративне право України : підручник / за заг. ред. д.ю.н., проф. Коломосць Т.О. Київ : «Істина», 2008. 560 с.
5. Моргунов О.А. Адміністративно-правове регулювання відносин сфер фізичної культури та спорту. Вітчизняна юридична наука в умовах сучасності : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 15–16 берез. 2019 р.). Харків : ГО «Асоціація аспірантів-юристів», 2019. С. 88–90.
6. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17.03.2011 № 3166-VI. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3166-17> (дата звернення : 17.11.2021)
7. Про ліцензування певних видів господарської діяльності: Закон України від 02.03.2015 № 222-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 23. Стор. 1234. Стаття 158.

8. Про адміністративні послуги: Закон України від 06.09.2012 № 5203-VI. Офіційний вісник України. 2012. № 76. С. 44.
9. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22.05.2003 № 851-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 36. Ст. 275.
10. Про затвердження вимог до підготовки технологічної картки адміністративної послуги: Постанова Кабінету Міністрів України від 30.01.2013 № 44. Офіційний вісник України. 2013. № 9. С. 28. Ст. 333, код акта 65676/2013.
11. Про затвердження Положення про Міністерство молоді та спорту України: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.07.2014 № 220. Офіційний вісник України. 2014. № 54. С. 66. Ст. 1447, код акта 73101/2014.
12. Про затвердження Державної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на період до 2020 року: Постанова Кабінету Міністрів України від 01.03.2017 № 115. Офіційний вісник України. 2017. № 22. С. 147. Ст. 621, код акта 85194/2017.
13. Базенко В.А. Механізм підтримки розвитку фізичної культури та спорту в умовах децентралізації. Молодий вчений. 2017. № 1(41). С. 172–178.
14. Деякі питання реформування державного управління України: Розпорядження Кабінету міністрів України від 24.06.2016 № 474-р. Офіційний вісник України. 2016. № 55. С. 36.
15. Стратегія реформування системи управління державними фінансами на 2017–2020 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 08.02.2017 № 142-р. Офіційний вісник України. 2017. № 23. С. 61.
16. Стратегія сталого розвитку «Україна 2020»: Указ Президента України від 12.01.2015 № 5/2015. Офіційний вісник України. 2015. № 4. С. 8.
17. Про затвердження Програми діяльності Кабінету Міністрів України: 29.09.2019. № 849. Офіційний вісник України. 2019. № 79. С. 9.
18. Про затвердження середньострокового плану пріоритетних дій Уряду до 2020 року та плану пріоритетних дій Уряду на 2017 рік: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 03.04.2017 № 275-р.
19. Про імплементацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.09.2014 № 847-р. Офіційний вісник України. 2014. № 77. С. 178. Ст. 2197. Код акта 74065/2014.
20. Нікітенко С.В. Особливості нормативно-правового регулювання фізичного виховання і спорту в Україні. Державне управління та місцеве самоврядування. 2016. Вип. 1. С. 95–100.
21. Звіт про базові вимірювання: Принципи державного управління (Україна, червень 2018 року). URL: https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reform%20office/Ukraine%20Baseline%20Measurement%20Report%202018_UA.pdf
22. Иванов А.С. Коррупционные преступления в спорте и причины их совершения. Уголовно-правовые аспекты борьбы с преступностью в сфере спорта : мат-лы всерос. науч.-практ. конф. (18 марта 2011 года). Омск : Омская академия МВД России, 2011. С. 73–76.
23. Виконавча влада і адміністративне право / [О.Ф. Андрійко, Н.В. Кпіма, Л.Є. Кисіль, О.Д. Крупчан та ін.]; за заг. ред. В. Б. Авер'янова. Київ : Видавничий Дім «Ін-Юре», 2002. 668 с.
24. Медведєв Д.Ю. Спортивно-змагальна відповідальність. Санкції у спортивному праві (національні аспекти та іноземний досвід). Часопис Академії адвокатури України. 2013. № 4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chaa_u_2013_4_15
25. Моргунов О.А. Адміністративна відповідальність у сферах фізичної культури і спорту: проблеми застосування та їх вирішення. Сучасні правові системи світу в умовах глобалізації: реалії та перспективи : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 9–10 берез. 2018 р.). Київ : Центр прав. наук. дослідж., 2018. С. 60–63.
26. Денисов С.Ф., Кулик С. Г. Корупційні правопорушення у сфері фізичної культури і спорту. Юридична наука. 2017. № 8. С. 4–12.
27. Про заборону грального бізнесу в Україні : Закон України від 15.05.2009 № 1334-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2009. № 38. С. 1458.
28. Верховна Рада УРСР: Кодекс України про адміністративні правопорушення (статті 1 – 212-21) від 07.12.1984 № 8073-X. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/80731-10> (дата звернення : 10.11.2021)
29. Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з випуску та проведення лотерей і Порядку контролю за додержанням Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з випуску та проведення лотерей: Наказ Державного комітету України з питань регуляторної політики та підприємництва, Міністерства фінансів України від 12.12.2002 № 128/1037. Офіційний вісник України. 2002. № 52. С. 327.

30. Відповідальність за корупційні правопорушення: навч. посіб. / Є.О. Алісов, В.В. Мартиновський, В.Я. Настюк, О.М. Шевчук. Харків : Юрайт, 2017. 168 с.
31. Про державні лотереї в Україні : Закон України від 06.09.2012 № 5204-VI. Відомості Верховної Ради України. 2013 р. № 31. С. 1661.
32. Про запобігання впливу корупційних правопорушень на результати офіційних спортивних змагань : Закон України від 03.11.2015 № 743-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 51. С. 2480.
33. Про внесення змін до Закону України «Про культуру» щодо визначення поняття «креативні індустрії» від 19.06.2018 № 2458-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2018. № 34. С. 11.
34. Моргун В.П. Адміністративно-правове регулювання діяльності спортивних федерацій в Україні. Форум права: електрон. наук. фахове вид. 2017. № 3. С. 130–133. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2017_3_24.pdf (дата звернення : 12.11.2021)
35. Чумак В.В. Адміністративно-правові засади діяльності поліції Грузії, країн Балтії та України: порівняльний аналіз : монографія. Харків : Константа, 2019. 490 с.